

У царя Трояна цапині вуха!

Божена Нємцова

Жив колись на світі один цар на ім'я Троян, і були в того царя цапині вуха. Щоразу, коли йому треба було поголитися, кликали нового цирульника, бо жоден із тих, хто приходив голити царя раніше, живий назад уже не вертався. Прийде до нього цирульник, поголить його, а цар і питає, що він у нього бачив. І коли цирульник відповість: "Цапині вуха",— цар тут-таки стинає йому голову.

Настала черга йти старому майстрові голярської справи, але він прикинувся хворим і замість себе послав свого помічника, молодого ще парубка. З'явився той до царя, а цар і питає, чому не прийшов майстер. Парубок відповів, що майстер захворів. Тоді цар сів і звелів парубкові поголити його.

Голячи царя, парубок, ясна річ, помітив, що в нього цапині вуха, але коли цар запитав, що він у нього бачив, той відповів, що нічого.

Цареві це сподобалося, він дав парубкові дванадцять дукатів і звелів, щоб відтепер приходив голити його тільки він.

Коли парубок повернувся додому, майстер неабияк здивувався, що той лишився живий і здоровий, і запитав, чи поголив він царя.

— Авжеж, поголив,— відповів той, показав дукати й сказав, що цар звелів відтепер тільки йому приходити голити його, але про те, що в царя цапині вуха, не прохопився й словом.

Та врешті-решт ця таємниця почала гнітити парубка, вона так мучила його й не давала спокою, що він почав в'янути й чахнути на очах.

Побачив це майстер і став допитуватися, що його так сушить. Парубок довго відмовчувався. Та потім таки признався майстрові, що має в своєму серці таємницю, але нікому не сміє її відкрити.

— От якби я зміг її комусь довірити, мені зразу полегшало б,— додав він.

Тоді майстер запропонував йому:

— Довір її мені, я нікому про це не скажу. А якщо боїшся довірити мені, то довірся священикові. А не хочеш довіритися й священикові, то піди в поле, викопай яму, опусти в неї голову й тричі крикни землі те, що боїшся сказати всім іншим. Потім яму загорни!

Остання порада парубкові дуже сподобалася, і він негайно подався в поле, викопав яму, опустив у неї голову й тричі прокричав: "У царя Трояна цапині вуха! У царя Трояна цапині вуха! У царя Трояна цапині вуха!" Потім швиденько закріпив яму й повернувся додому. На серці в нього відразу ж полегшало.

За якийсь час на місці тієї ями виростили три бузинові гілочки, гарні й рівні, як свічки. Вівчарі побачили їх, зрізали дві гілочки і зробили собі з них сопілки. Але що за диво! Обидві сопілки, як тільки в них заграли, заговорили людським голосом: "У царя Трояна цапині вуха!" Звістка про це швидко рознеслася по всьому околу, й невдовзі сам цар почув, як діти співають: "У царя Трояна цапині вуха". І тоді він послав по парубка.

Той відразу ж прийшов до палацу.

— Послухай, голубе, що це ти набрехав про мене людям? — сердито накинувся на нього цар.

Сердешний парубок почав запрягтися, що він нікому й слова не сказав про те, що бачив у царя. Тоді цар витяг шаблю й хотів стягти йому голову. Парубок упав перед ним навколішки і розповів йому всю правду; бідолаха запрягався, що він сказав про це тільки землі, але на тому місці виросла бузина, і сопілки, що їх вирізали з неї вівчарі, розказують це всім людям. Сів тоді цар із парубком на коней, і поїхали обидва на те місце, щоб переконатися, чи це справді так.

Знайшли вони вже тільки одну-єдину бузинуву гілку, і цар звелів парубкові вирізати з неї сопілку. Коли той зробив сопілку і заграв на ній, мила сопілка пропищала людським голосом:

— У царя Трояна цапині вуха!

Тільки тепер переконався цар Троян, що на світі нічого не можна приховати. Він подарував парубкові життя і відтоді вже всім цирульникам дозволяв голити свою бороду.